

УДК 338.432:633.15(477)

ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА КУКУРУДЗИ В УКРАЇНІ

М.М. Ільчук, член-кореспондент НААН України

І.А. Коновал, кандидат економічних наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Зроблено прогноз обсягів та показників економічної ефективності виробництва зерна кукурудзи сільськогосподарськими підприємствами України на 2015 р.

Постановка проблеми. Формування механізму прибуткового господарювання в агропромисловому комплексі повинно ґрунтуватись на орієнтуванні всіх його сфер на досягнення високоефективних результатів виробництва. Він має забезпечувати своєчасне і гнучке реагування на зміни внутрішнього і зовнішнього середовища, а також максимальну зацікавленість усіх працівників якнайповніше використовувати наявні виробничі ресурси.

Ціни на світовому ринку зерна, зокрема кукурудзи, постійно зростають. Сільськогосподарські підприємства мають можливість підвищити прибутковість своєї діяльності, збільшуючи обсяги виробництва та реалізації зерна. Україна з обсягом виробництва 22–23,5 млн т спроможна поставити на експорт 16 млн т кукурудзи і увійти у п'ятірку лідерів з експорту кукурудзи у світі. Проте прийняття рішення щодо збільшення обсягів виробництва і реалізації зерна на кожному підприємстві потребує наукового обґрунтування.

Різним аспектам виробництва зерна та функціонування зернового ринку України присвячено праці ряду вітчизняних дослідників [1–3]. Однак на сьогодні

ні назріла потреба подальших досліджень проблем зернового господарства відповідно до сучасних змін внутрішнього та світового ринку зерна.

Метою статті є розробка методики та прогнозування обсягів і показників економічної ефективності виробництва зерна кукурудзи в сільськогосподарських підприємствах України на 2015 р.

Виклад основних результатів дослідження. Прогнозування обсягів виробництва та економічної ефективності виробництва кукурудзи в Україні на 2015 р. здійснювалось в ітераційному режимі у такій послідовності:

- аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку зернової галузі;
- дослідження формування та функціонування, вияв чинників та моделювання ринку зерна кукурудзи;
- прогнозування попиту та пропозиції на зерно кукурудзи з урахуванням чинників кон'юнктури ринків;
- визначення потреби в ресурсах для виробництва обсягів продукції, яка зможе забезпечити прогнозований рівень пропозиції. Оцінка можливостей залучення необхідних обсягів ресурсів;

– визначення обсягів виробництва зерна кукурудзи за категоріями товаровиробників у розрізі зони розміщення (Полісся, Лісостеп, Степ), та за рівнями забезпеченості ресурсами (низький, задовільний, достатній, високий);

– визначення за періодами року обсягів та вартості ресурсів (включаючи трудові), необхідних на виробництво планових обсягів продукції на основі технологічних карт вирощування кукурудзи;

– планування розподілу продукції за каналами використання та прогнозування руху грошових потоків;

– визначення показників економічної ефективності виробництва продукції.

Протягом 2000–2012 рр. площа посівів під кукурудзою в Україні збільшилась більш ніж у 3,4 рази, врожайність – майже у 1,6, а валові збори зерна кукурудзи – у 5,4 рази (табл.1).

Вітчизняне зерно кукурудзи має значний світовий попит у зв'язку з порівняно меншими цінами і досить вдалим географічним розташуванням відносно основних імпортерів – країн Північної Африки, Близького Сходу та Європи [4].

Виробництвом зерна кукурудзи в Україні займаються сільськогосподарські підприємства, фермерські господарства та господарства населення. У 2010 р. на долю сільськогосподарських підприємств приходилось 79,2% виробленого зерна, на долю фермерських господарств – 7,8% і на долю господарств населення – 13,0% [5].

Найбільш сприятливі природні умови для вирощування кукурудзи в Україні має зона Лісостепу. Із 9180 підприємств, які звітують за формою № 50-сг, 3969 сільськогосподарських підприємств (включаючи фермерські господарства) у 2010 р. займалися виробництвом зерна кукурудзи і понад половина із них (52,1%) знаходились в зоні Лісостепу (табл. 2).

У 2010 р. на підприємствах було зібрано кукурудзи з 1855,1 тис. га посівів і вироблено 8671,5 тис. т зерна, із якого 69,7% – у зоні Лісостепу.

У цьому ж році підприємствами України було реалізовано 7124,0 тис. т зерна кукурудзи (Лісостеп – 70,2%, Степ – 17,6%, Полісся – 12,8 %).

Найвища ефективність виробництва зерна кукурудзи спостерігалась на підприємствах Лісостепу – рівень рентабельності тут склав 32,3% (30,3% – Степ, 17,8% – Полісся). Найбільше прибутку одержано на 1 га посівів також підприємствами зони Лісостепу (1231,8 грн), у той час як у зоні Степу – 973,4, а у зоні Полісся – 646,2 грн.

У великих за розмірами фермерських господарствах України виробництво зерна кукурудзи здійснюється ефективніше порівняно з сільськогосподарськими підприємствами. Так, рівень рентабельності виробництва зерна у фермерських господарствах по зонах України відповідно становив: у Степу – 39,6%, у Лісостепу – 31,5, у Поліссі – 34,3 %. Ці дані свідчать про доцільність поглиблення спеціалізації з виробництва зерна кукурудзи у підприємствах Лісостепу.

На збільшення обсягів та підвищення ефективності виробництва зерна кукурудзи значний вплив має рівень інтенсифікації на підприємствах України. Групування підприємств за виробничими витратами на 1 га посівів свідчить про неефективне здійснення додаткових вкладень коштів на підприємствах у виробництво зерна (табл. 2). Так, сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства, які витрачали на 1 га посівів понад 6000 грн, мали високий рівень врожайності культури, але і низький рівень рентабельності виробництва зерна. Це свідчить, по-перше, що додатково одержана продукція від збільшення витрачання ресурсів на 1 га є неокупною. По-друге, в

Таблиця 1. Зібрана площа, урожайність та валовий збір зерна кукурудзи в Україні (усі категорії господарств) *

Агрокліматична зона	Роки										2012 р. у % до 2000 р.
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2012	
	Зібрана площа, тис. га										
Степ	713,6	730,7	765,7	574,0	724,2	612,2	734,8	1067,4	1367,7	191,7	
Лісостеп	482,3	729,0	744,6	1051,9	1329,0	1148,7	1507,7	1931,9	2350,5	487,4	
Полісся	83,0	199,6	210,1	276,9	387,1	328,2	405,1	544,4	653,7	787,6	
Україна, всього	1278,9	1659,3	1720,4	1902,8	2440,3	2089,1	2647,6	3543,7	4371,9	341,8	
	Врожайність, т/га										
Степ	2,48	3,56	2,80	2,09	3,66	3,43	3,64	4,84	2,63	106,0	
Лісостеп	3,68	4,87	4,42	4,55	5,20	5,75	4,89	7,33	5,61	152,4	
Полісся	3,69	5,09	4,74	5,19	4,89	5,41	4,70	6,39	6,37	172,6	
Україна, всього	3,01	4,32	3,73	3,90	4,69	5,02	4,51	6,44	4,79	159,1	
	Валовий збір, тис. т										
Степ	1766,7	2603,6	2141,9	1197,7	2647,1	2100,9	2672,2	5196,0	3600,4	203,8	
Лісостеп	1775,0	3547,1	3288,7	4787,2	6906,5	6610,0	7377,9	14160,6	13197,0	743,5	
Полісся	306,4	1015,9	995,0	1436,3	1893,2	1775,4	1903,0	3481,4	4163,9	1359,0	
Україна, всього	3848,1	7166,6	6425,6	7421,1	11446,8	10486,3	11953,0	22837,9	20961,3	544,7	

*Джерело: Розраховано авторами на основі даних Державної служби статистики України

Таблиця 2. Групування сільськогосподарських підприємств (включаючи фермерські господарства*) за виробничими витратами на 1 га посіву кукурудзи, 2010 р.

Показник	Групи господарств за виробничими витратами на 1 га посіву, грн				Усього
	I – до 2000	II - від 2000 до 4000	III - від 4000 до 6000	IV - понад 6000	
Степ					
Кількість підприємств	564	695	188	76	1523
Зібрана площа, тис. га	81,1	185,5	77,8	24,6	369,1
Урожайність, ц/га	20,2	39,3	59,2	70,4	41,4
Прибуток, млн грн	24,85	190,49	123,48	20,37	359,30
Повна собівартість 1 ц, грн	83,65	84,44	104,76	110,93	94,61
Прибуток (+), збиток (-) на 1 ц, грн	21,65	34,76	27,43	14,32	28,63
Рентабельність (+), збитковість (-), %	25,9	41,2	26,2	12,9	30,3
Лісостеп					
Кількість підприємств	330	1006	527	205	2068
Зібрана площа, тис. га	178,2	609,3	342,9	110,2	1240,5
Урожайність, ц/га	24,2	44,6	61,8	70,7	48,7
Прибуток, млн грн	87,09	713,12	562,99	164,76	1528,02
Повна собівартість 1 ц, грн	74,74	92,05	90,49	119,43	94,67
Прибуток (+), збиток (-) на 1 ц, грн	36,79	31,37	31,89	22,77	30,57
Рентабельність (+), збитковість (-), %	49,2	34,1	35,2	19,1	32,3
Полісся					
Кількість підприємств	55	149	106	68	378
Зібрана площа, тис. га	15,7	119,2	85,3	25,2	245,5
Урожайність, ц/га	25,7	39,5	49,8	64,4	44,7
Прибуток, млн грн	10,77	63,85	58,22	25,72	158,63
Повна собівартість 1 ц, грн	70,77	95,43	105,28	124,57	102,65
Прибуток (+), збиток (-) на 1 ц, грн	32,35	17,00	17,78	19,26	18,24
Рентабельність (+), збитковість (-), %	45,7	17,8	16,9	15,5	17,8
Україна					
Кількість підприємств	949	1850	821	349	3969
Зібрана площа, тис. га	275	914	506	160	1855,1
Вироблено зерна, тис. т	634,3	3916,3	3006,4	1114,5	8671,5
Урожайність, ц/га	23,1	42,8	59,4	69,7	46,7
Кількість реалізованого зерна, тис. т	384,8	3197,2	2542,7	999,3	7124,0
Виручка, млн. грн	419,4	3881,6	3158,8	1399,1	8860,1
Прибуток, млн грн	122,72	967,46	744,70	210,84	2045,96
Повна собівартість 1 ц, грн	77,05	91,14	94,92	118,91	95,63
Ціна реалізації 1 ц, грн	109,0	121,4	124,2	140,0	124,4
Прибуток (+), збиток (-) на 1 ц, грн	31,89	30,26	29,29	21,10	28,72
Рентабельність (+), збитковість (-), %	41,4	33,2	30,9	17,7	30,0

* Фермерські господарства, які звітують за формою № 50-сг.

Джерело: Розраховано авторами на основі даних статистичної форми № 50-сг.

підприємствах мало уваги приділяють контролю за витрачанням ресурсів. Тому основними завданнями на даному етапі є зниження виробничих витрат, збільшення врожайності та підвищення родючості ґрунту. Зменшення величини інвестицій на 1 га досягається шляхом запровадження ресурсозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Для визначення оптимальних розмірів виробництва необхідно знати величину попиту, яку оцінюють за обсягом продукції, загальною вартістю її реалізації на даному сегменті та чисельністю потенційних споживачів даної продукції.

Прогнозування попиту, місткості ринку, обсягів продажу зерна кукурудзи в Україні на 2015 р. здійснювалося методами економіко-математичного моделювання.

Для побудови математичної моделі ринку зерна кукурудзи використовувалась база даних Державної служби статистики України.

Моделювання ринку розпочинається з побудови кривої пропозиції. У моделі припускається, що поведінка товаровиробників є раціональною і вони намагаються максимізувати прибуток у рамках існуючих ринкових та технологічних обмежень. Обсяг виробництва буде збільшуватись до тих пір, поки граничні витрати від виробництва додаткової тонни зерна не дорівнюватимуть граничному доходу від її реалізації, тобто ціні. Якщо граничні витрати перевищуватимуть ціну, то виробництво додаткової тонни зерна приноситиме товаровиробникам чисті збитки. Якщо граничні витрати будуть менші від граничного доходу, то підприємство зможе збільшити свій прибуток, виробивши додаткову одиницю продукції. Крива граничних витрат буде тотожною кривій пропозиції.

На основі групування за ознакою виробничої собівартості 1 т зерна бази даних з обсягів виробництва зерна кукуруд-

зи по сільськогосподарських підприємствах (включаючи фермерські господарства) за 2010 і 2011 рр. та екстраполяції цих даних на всю сукупність товаровиробників (у 2010 і 2011 рр. в Україні всього було вироблено відповідно 11953,0 та 22837,9 тис. т) було отримано криві національної пропозиції, які встановлюють взаємозалежність між ціною та обсягами пропозиції, за яких прибуток виробників є максимальним.

Математичні функції кривої національної пропозиції за 2010 і 2011 рр. одержано за допомогою засобів програми Excel шляхом підбору функції по заданих точках.

Математична функція кривої національної пропозиції за 2010 р. має вигляд:

$$y = 720,51 + 1,8565x, \quad (1)$$

де x – обсяг пропозиції, млн т;

y – ціна, яку фактично отримує підприємство, грн.

Коефіцієнт детермінації $R_2 = 0,8857$, що свідчить про те, що знайдена функція на 78,45% пояснює вплив обсягів виробництва на собівартість.

Математична функція кривої національної пропозиції за 2011 р. має вигляд:

$$y = 550,96 + 1,3434x. \quad (2)$$

Коефіцієнт детермінації $R_2 = 0,968$ що свідчить про те, що знайдена функція на 93,7% пояснює вплив обсягів виробництва на собівартість.

Підставивши середню за 2011 р. ціну реалізації (без ПДВ) 1 т зерна кукурудзи 1423,7 грн у функцію пропозиції, отримаємо обсяг виробництва 20,787 млн т. Це обсяг, за якого виробники максимізують свої прибутки. Фактично ж у 2011 р. було отримано 22,84 млн т зерна кукурудзи. Отже, 2,0536 млн т (9,0% від загального обсягу) було вироблено із собівартістю більшою за середню ціну реалізації.

Ціна ринкової рівноваги встановлюється на основі зведення кривих попиту та пропозиції. Звідси випливає необхідність моделювання кривої попиту.

Крива національного попиту складається з індивідуальних кривих попиту, в т. ч. із кривих попиту різних галузей (борошномельна, круп'яна, комбікормова тощо) та кривої експорту. У моделі не досліджувався попит кожної конкретної групи, а було побудовано одну загальну криву.

Для моделювання поведінки споживачів використовувалась лінійна функцію загального типу:

$$Y = a - bp, \quad (3)$$

де Y – обсяг споживання зерна;

p – ціна.

У 2010 р. середній рівень ціни беззбиткового виробництва на зерно кукурудзи становив 1297,5 грн/т, за якого було спожито 11,953 млн т. Знаючи початкову еластичність попиту $E_d = -0,453$, були розраховані параметри функції, яка має вигляд:

$$Y = 17,4 - 0,0047 * p. \quad (4)$$

Лінія попиту на зерно кукурудзи в 2011 р. має вигляд:

$$Y = 33,19 - 0,0076 * p. \quad (5)$$

Відобразивши лінії попиту та криві пропозицій на одному рисунку, отримаємо наочне зображення моделей ринку зерна кукурудзи в 2010 і 2011 рр. (рис. 1).

Дані рис. 1 свідчать, що збільшення обсягів виробництва зерна кукурудзи в 2011 р., порівняно з 2010 р., не призвело до зниження ціни, яка збільшилась з 1297,5 грн у 2010 р. до 1423,7 грн за 1 т у 2011 р. Це пояснюється підвищеним попитом на зерно на світовому ринку.

Торговельно-експортні компанії стабільно збільшували експортні поставки зерна кукурудзи, довівши обсяги щомісячних відвантажень до 1,8 млн т. Основними імпортерами зерна кукурудзи є Японія, Мексика, Південна Корея, Єгипет, країни Азії. Китай, який ще кілька років тому був експортером, має намір купити на зовнішньому ринку

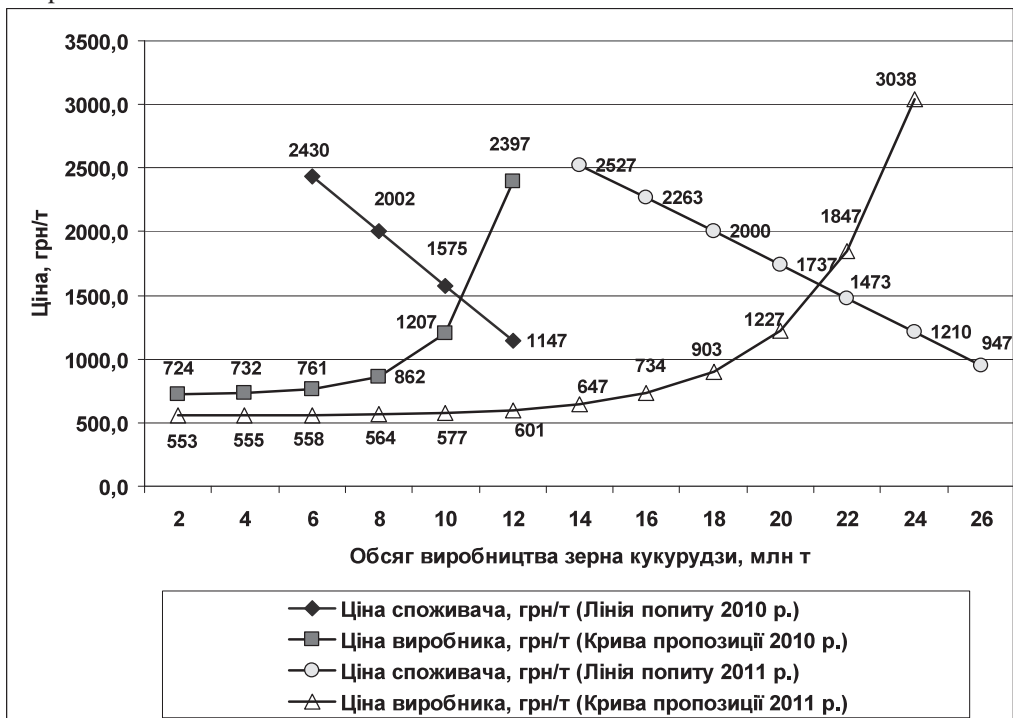

Рис. 1. Моделі ринку зерна кукурудзи за 2010 і 2011 рр.

Джерело: Власна розробка із залученням статистичних даних.

близько 4 млн т зерна кукурудзи. Крім того зростаючий попит на цю культуру збільшується нарощуванням виробництва біоетанолу [4].

Модель ринку зерна може бути використана для оцінки впливу діючих регуляторних рішень на зміну добробуту як окремих учасників ринку, так і на економіку країни в цілому. Прогноз зміни цін на ресурси та продукцію дає можливість за допомогою моделі ринку зерна встановити оптимальні обсяги попиту та пропозиції на зерно.

На формування та розвиток ринку продукції рослинництва мають суттєвий вплив лише великі за розмірами і обсягами підприємства, які звітують за формою № 50-сг. Тому економічне обґрунтування обсягів виробництва зерна кукурудзи здійснювалось перш за все для таких товаровиробників.

Проектуванню виробничої програми з виробництва зерна передують прогноз обсягів виробництва продукції, за яких підприємства будуть мати максимальний прибуток. Оскільки експортні можливості України значні, то обсяги виробництва зерна кукурудзи залежать від максимально можливої величини площі посіву та врожайності, що залежить від ресурсного забезпечення підприємств.

У 2012 р. площа посівів під кукурудзою в сільськогосподарських підприємствах становила 3391,6 тис. га, або на 584,1 тис. га більше ніж у 2011 р., в основному за рахунок пересіву озимих культур. Експерти вважають, що Україні необхідно і надалі розширювати площі під кукурудзу. У центральній частині території країни необхідно створити кукурудзяно-соевий пояс за прикладом американського штату Айова, з яким у нас подібні природно-кліматичні умови [6]. Аналіз структури посівних площ сільськогосподарських культур по регіонах засвідчив, що при зменшенні площі посівів під менш прибутковим,

ярим фуражним ячменем, та озимими культурами, які взимку часто гинуть, можна збільшити площу під кукурудзою в сільськогосподарських підприємствах у 2015 р. до 3,7–3,8 млн га. Планова врожайність кукурудзи визначалась на основі досягнутої в 2011–2012 рр. та можливого її приросту для підприємств з різними рівнями ресурсного забезпечення (табл. 3).

Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва неможливе без впровадження сучасних технологій та прогресивних нормативів витрат на вирощування культур. Тому для обґрунтування виробничої програми виробництва зерна кукурудзи було розроблено технологічні карти вирощування цієї культури з урахуванням досвіду кращих підприємств, досягнень науки, сучасного стану техніко-технологічного забезпечення сільськогосподарського виробництва та прогнозованих позитивних зрушень у найближчій перспективі. Вони передбачають можливі зміни в технології, складі техніки, нормах внесення добрив та використання сучасних засобів захисту рослин. При цьому враховувалися вимоги ресурсозбереження, мінімальної обробки ґрунту та ґрунтозахисних технологій.

Важливим резервом підвищення рівня врожайності та надійного визрівання зерна кукурудзи, що дає можливість скоротити енерговитрати при збиранні та післязбиральній доробці врожаю є дотримання науково обґрунтованого співвідношення гібридів. Пріоритетними гібридами кукурудзи для різних зон вирощування за групою стиглості є: для Степу – середньостиглі, для Лісостепу – ранньостиглі і середньоранні, для Полісся – ранньостиглі. Вони формують сухе зерно і в більшості років не потребують додаткових витрат на сушіння [1].

Для спрощення розрахунків з обґрунтування виробничої програми технологічні карти розраховувалися на 100 га

Таблиця 3. Прогноз потреба в ресурсах та ефективності виробництва зерна кукурудзи урожаю 2015 р. в сільськогосподарських підприємствах (включаючи фермерські господарства) України

Показник	Групи підприємств за рівнем ресурсного забезпечення				Усього
	низький	задовільний	достатній	високий	
Площа посіву, тис. га	552,37	1851,84	1029,90	325,57	3759,67
Врожайність, ц/га	42,21	54,63	64,55	80,25	57,74
Виробництво продукції, тис. т	2331,30	10116,03	6648,13	2612,71	21708,16
Кількість реалізованої продукції, тис. т	1556,32	7746,86	5438,81	2212,93	16954,92
<i>Елементи витрат, млн грн</i>					
Зарплата	86,38	319,00	184,42	59,06	648,86
Нарахування на зарплату	32,13	118,64	68,58	21,96	241,31
Насіння	333,19	1426,36	1022,64	377,66	3159,85
Мінеральні добрива	482,30	2759,99	1868,13	736,09	5846,51
Засоби захисту рослин	96,12	516,06	358,43	181,46	1152,07
Паливно-мастильні матеріали	558,67	1916,31	1074,68	330,98	3880,64
Амортизаційні відрахування	245,81	958,16	601,82	205,21	2011,00
Ремонт основних засобів	184,36	632,38	343,04	100,55	1260,33
Транспортні витрати	18,47	80,28	52,94	20,55	172,24
Плата за оренду земельних паїв	389,20	1296,53	718,69	227,36	2631,77
Інші матеріальні витрати	95,96	398,88	250,43	90,45	835,72
Страхові платежі	97,90	406,97	255,51	92,28	852,66
Загальновиробничі витрати	83,11	345,50	216,91	78,34	723,87
Разом виробничих витрат	2703,60	11175,06	7016,22	2521,95	23416,83
Виробнича собівартість 1 т, грн	1159,70	1104,69	1055,37	965,26	1078,71
Виробничі витрати на 1 га, грн	4894,55	6034,58	6812,56	7746,26	6228,43
Ціна 1 т зерна (з ПДВ), грн	2016	2016	2016	2016	2016
Повна собівартість 1 т зерна, грн	1282,66	1221,74	1170,19	1074,09	1191,52
ПДВ з 1 т, грн	110,84	119,28	127,68	143,09	124,30
Прибуток на 1 т зерна, грн	622,50	674,99	718,14	798,82	700,17
Виручка, млн грн	3137,54	15617,67	10964,65	4461,26	34181,12
Прибуток, млн грн	968,81	5229,04	3905,81	1767,73	11871,39
Додана вартість, млн грн	1333,13	6624,84	4760,63	2053,96	14772,56
Прибуток на 1 га, грн	1753,91	2823,71	3792,43	5429,65	3157,56
Додана вартість на 1 га, грн	2413,48	3577,44	4622,44	6308,81	3929,22
Рівень рентабельності, %	48,53	55,25	61,37	74,37	58,76

Джерело: Розрахунки авторів

посіву культури по зонах та по групах підприємств з різним рівнем ресурсного забезпечення (високий, достатній, задовільний, низький).

Прогнозні ціну на ресурси та послуги (мінеральні добрива, пальне, засоби захисту рослин, насіння, послуги сторонніх організацій, запасні частини тощо) з

урахуванням інфляційних процесів були прийняті на рівні липня 2012 р. зі збільшенням їх величини на 16%.

Ціну на зерно кукурудзи врожаю 2015 р. було визначено шляхом екстраполяції ціни за період “лютий 2012 р. – квітень 2013 р.” (рис. 2).

Використовуючи розроблені технологічні карти для типових підприємств зон України було проведено розрахунки з виробництва зерна кукурудзи врожаю 2015 р. При розрахунках робилося припущення, що питома вага посівних площ кукурудзи, котра вирощується при різних рівнях ресурсного забезпечення, збережеться на рівні 2010 р.

У результаті розрахунків було визначено обсяги виробництва зерна кукурудзи врожаю 2015 р. в сільськогосподарських підприємствах та необхідна величина ресурсів й коштів на вирощування культури за елементами витрат як в цілому за рік, так і по його місяцях (табл. 3).

Результати досліджень свідчать, що під врожай кукурудзи 2015 р. потрібно внести 557,38 т діючої речовини на суму 5846,51 млн грн, потреба в нафтопродуктах складає 306,57 т на суму 3880,64 млн грн та засобах захисту рослин

на суму 1152,07 млн грн. Загальна сума грошових витрат складе 21405,83 млн грн.

Для вирощування кукурудзи на зерно на площі 3759,67 тис. га необхідно мати 24273 посівних агрегати, 6349 агрегатів для обрисування посівів, 11524 зернозбиральних комбайнів тощо.

Дані табл. 3 свідчать, що при площі посіву 3759,67 тис. га кукурудзи та середній врожайності 57,74 ц/га підприємства України можуть виробити в 2015 р. 21708,16 тис. т зерна. Загальні витрати на його виробництво складуть 23416,83 млн грн.

За обсягів реалізації зерна 16954,92 тис. т підприємства України можуть одержати грошових надходжень у сумі 34181,12 млн грн. Прибуток від реалізації зерна становитиме 11871,39 млн грн, а рівень рентабельності його виробництва в цілому по підприємствах – 58,76 %.

На ефективність виробництва зерна значний вплив має рівень ресурсного забезпечення підприємств. Так, за низького рівня ресурсного забезпечення рентабельність досягає лише 48,53%, а підприємства з високим рівнем ресурсного забезпечення можуть мати значно вищу прибутковість виробництва зерна – 74,37%.

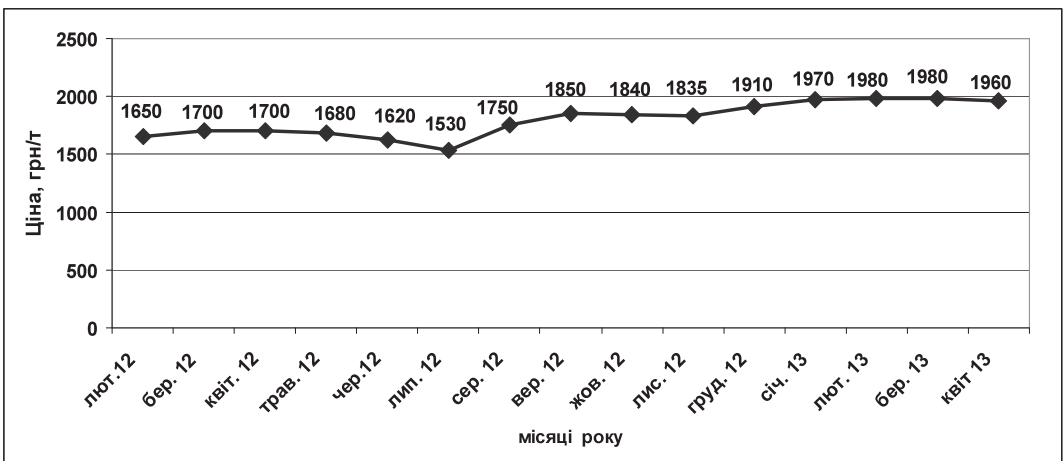

Рис. 2. Ціна пропозиції (з ПДВ) на зерно кукурудзи
Джерело: [4].

Висновки

Розроблена методика обґрунтування виробничої програми з виробництва зерна кукурудзи дозволяє визначити необхідні обсяги фінансових ресурсів та доцільність реалізації цієї програми.

Результати досліджень свідчать, що під врожай кукурудзи 2015 р. потрібно внести 557,38 тис. т діючої речовини на суму 5846,51 млн грн, потреба в нафтопродуктах складає 306,57 тис. т на суму 3880,64 млн грн та засобах захисту рослин на суму 1152,07 млн грн. Загальна сума грошових витрат складе 21405,83 млн грн. Коефіцієнти окупності витрат при вирощуванні кукурудзи з низьким,

задовільним, достатнім та високим рівнями ресурсного забезпечення відповідно становитимуть 1,48, 1,55, 1,61 та 1,74.

Подальші дослідження будуть спрямовані на визначення економічної ефективності виробництва іншої продукції рослинництва по зонах України та по групах підприємств з різним рівнем ресурсного забезпечення з метою прийняття рішення щодо поглиблення зональної спеціалізації сільськогосподарського виробництва України та підвищення рівня рентабельності в сільському господарстві для забезпечення його стабільного розвитку.

Література

1. Інтенсифікація технологій вирощування кукурудзи на зерно – гарантія стабілізації урожайності на рівні 90–100 ц/га :практичні рекомендації / А.В. Черенков, В. С. Циков, Б. В. Дзюбецький та ін. – Дніпропетровськ: Ін-т сільського господарства степової зони НААН України, 2012. – 29 с.
2. Присяжнюк М.В. Виступ на Міжнародній науково-практичній конференції "Стратегічні орієнтири розвитку аграрного сектору України до 2020 року // Економіка АПК. – 2012. – №10. – С. 5.
3. Саблук П.Т., Білоус О.Г., Власов В.І. Глобалізація і продовольство: Монографія. – К.:ННЦ ІАЕ, 2008. – 632 с.
4. Лебідь Л. Повернення королеви полів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://a7d.com.ua/plants/11604>
5. Сільське господарство України: Стат. збірник / За ред. Ю.М.Остапчука. – К.: Державна служба статистики України, 2011. – 370 с.
6. Коваль Л. Український експорт зростає на кукурудзі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/ukr/news/>

АННОТАЦІЯ

Ільчук Н.М., Коновал І.А. Прогнозування об'ємів і економічної ефективності виробництва зерна кукурудзи в Україні // Біоресурси і природопольовання. – 2013. – 5, № 3–4. – С. 137–146.

Сделан прогноз объемов и показателей экономической эффективности производства зерна кукурузы в сельскохозяйственных предприятиях Украины на 2015 г.

SUMMARY

M. Pchuk, I. Konoval. Forecasting volume and economic efficiency of maize production in Ukraine // Biological Resources and Nature Management. – 2013. – 5, № 3–4. – P. 137–146.

The methods of economic substantiation of program of maize production in agricultural enterprises of Ukraine for 2015 are presented.